

HOTĂRÂREA CURȚII

din 9 februarie 1982*

Polydor Limited și RSO Records Inc.

împotriva

Harlequin Record Shops Limited și Simons Records Limited

**(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Court of Appeal of
England and Wales)**

„Libera circulație a discurilor: drepturi de autor”

Cauza 270/80

În cauza 270/80,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Court of Appeal of England and Wales (Curtea de apel a Angliei și a Țării Galilor) de pronunțare, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

Polydor Limited și RSO Records Inc.

și

Harlequin Record Shops Limited și Simons Records Limited,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 14 și 23 din Acordul încheiat la 22 iulie 1972 între CEE și Republica Portugheză (JO 1972, L 301),

CURTEA,

compusă din: domnii J. Mertens de Wilmars, președinte, G. Bosco, A. Touffait și O. Due, președinți de cameră, P. Pescatore, Mackenzie Stuart, A. O’Keeffe, T. Koopmans, U. Everling, A. Chloros și F. Grévisse, judecători,

avocat general: doamna S. Rozès

grefier: domnul A. Van Houtte

* Limba de procedură: engleza.

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

În drept

1 Prin Ordonanța din 15 mai 1980, primită la Curte la 8 decembrie următor, Court of Appeal a Angliei și a Țării Galilor a pus, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, patru întrebări preliminare referitoare la interpretarea articolelor 14 alineatul (2) și 23 al Acordului dintre Comunitatea Economică Europeană și Republica Portugheză, semnat la Bruxelles la 22 iulie 1972, încheiat și ratificat, în numele Comunității, prin Regulamentul nr. 2844/72 al Consiliului, din 19 decembrie 1972 (JO L 301, p. 165).

2 Acțiunea principală privește o acțiune privind încălcarea dreptului de autor intentată împotriva a două întreprinderi britanice, Harlequin și Simons, specializate în importul și vânzarea de discuri fonografice, care au importat, din Portugalia, și au pus în vânzare în Regatul Unit, discuri de muzică ușoară a grupului „The Bee Gee's”, fără a fi obținut autorizarea titularului drepturilor de autor sau a beneficiarului exclusiv al licenței în Regatul Unit.

3 Titularul drepturilor de autor privind înregistrările în cauză, RSO, a acordat unei societăți afiliate, Polydor, o licență exclusivă privind fabricarea și distribuirea pe teritoriul britanic a discurilor și casetelor care reproduc aceste înregistrări. Discurile și casetele care reproduc aceleași înregistrări au fost fabricate și puse în vânzare în Portugalia de către două societăți de naționalitate portugheză care sunt beneficiarele licenței RSO în Portugalia.

Simons a cumpărat discurile cu aceste înregistrări din Portugalia pentru a le importa în Marea Britanie în vederea vânzării lor; Harlequin a cumpărat de la el o parte din aceste discuri pentru a le vinde cu amănuntul.

4 Court of Appeal a constatat că, în conformitate cu dreptul englez, Harlequin și Simons au încălcat, astfel, articolul 16 alineatul (2), din Copyright Act, 1956 (Legea privind dreptul de autor). În această dispoziție se prevede că dreptul de autor este încălcat de către cel care, fără a fi obținut autorizarea titularului dreptului de autor, importă în Regatul Unit un articol știind că fabricarea acestui articol constituie o încălcare a acestui drept de autor sau ar fi constituit o astfel de încălcare în cazul în care articolul ar fi fost fabricat în țara în care a fost importat.

5 Cu toate acestea, Harlequin și Simons au susținut că titularul unui drept de autor nu poate invoca acest drept împotriva importării unui produs într-un stat membru al Comunității, în

cazul în care acest produs a fost, în mod legal, pus în circulație în Portugalia de către acesta sau cu consimțământul său. În acest sens, aceste societăți s-au prevalat de articolul 14 alineatul (2) și articolul 23 din Acordul dintre CEE și Portugalia din 1972 (denumit în continuare: acordul), care se bazează pe aceleași principii ca articolele 30 și 36 din Tratatul CEE și ar trebui, în consecință, să fie interpretate într-un mod similar.

6 Pentru a fi în măsură să aprecieze acest mijloc de apărare, Court of Appeal a adresat următoarele întrebări preliminare:

„(1) Exercițarea, de către o companie A, a drepturilor sale de autor în Regatul Unit împotriva unui disc pentru gramofon, în mod legal realizat și vândut în Republica Portugheză de către beneficiarii licenței în temeiul dreptului de autor portughez echivalent, constituie o măsură cu efect echivalent restricțiilor cantitative la import în sensul articolului 14 alineatul (2), din Acordul din 22 iulie 1972 între Comunitatea Economică Europeană și Republica portugheză?

(2) În cazul în care răspunsul la prima întrebare este afirmativ

(a) această exercitare de către compania A este justificată în sensul articolului 23 din Acordul din 22 iulie 1972 pentru protejarea drepturilor de autor în Regatul Unit?

(b) această exercitare de către compania A constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau o restricție mascată în comerțul dintre Republica Portugheză și Comunitatea Economică Europeană?

(3) Articolul 14 alineatul (2), din acordul menționat din 22 iulie 1972 conferă, în mod direct, drepturi persoanelor fizice în interiorul Comunității Economice Europene, având în vedere, în mod deosebit, Regulamentul Consiliului Comunității Europene din 19 decembrie 1972 care dă putere juridică acordului menționat?

(4) Un importator în interiorul Regatului Unit de discuri pentru gramofon menționate la întrebarea (1) poate invoca articolul 14 alineatul (2), din Acordul menționat din 22 iulie 1972 ca mijloc de apărare, în cazul în care este urmărit de compania A pentru atingere adusă drepturilor sale de autor în Regatul Unit?”

7 Conform unei jurisprudențe constante a Curții, exercitarea dreptului de către titularul unui drept de proprietate industrială și comercială — care include exploatarea comercială a unui drept de autor — în vederea împiedicării importului într-un stat membru a unui produs provenit dintr-un alt stat membru, în care acest produs a fost, în mod legal, pus în circulație de către acest titular sau cu consimțământul său, constituie o măsură cu efect echivalent unei

restricții cantitative, în sensul articolului 30 din tratat, care nu se justifică prin protejarea proprietății industriale și comerciale în sensul articolului 36 din tratat.

8 Primele două întrebări, pe care este necesar să le examinăm împreună, vizează în substanță a se determina dacă trebuie dată aceeași interpretare articolului 14 alineatul (2) și articolului 23 din acord. Pentru a răspunde, este necesar să se analizeze aceste dispoziții având în vedere atât obiectul și scopul acordului, cât și contextul.

9 Acordul are drept efect, în temeiul articolului 228 din tratat, angajarea Comunității și a statelor membre în același temei. Dispozițiile relevante ale acordului sunt formulate după cum urmează:

„Articolul 14.2 Restricțiile cantitative la import sunt suprimate la 1 ianuarie 1973, iar măsurile cu efect echivalent restricțiilor cantitative la import, cel târziu la 1 ianuarie 1975.

Articolul 23. Acordul nu împiedică interdicțiile sau restricțiile la import [...] justificate din motive de [...] protejare a proprietății industriale și comerciale [...] Cu toate acestea, aceste interdicții sau restricții nu trebuie să constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau o restricție disimulată în comerțul între părțile contractante”.

10 Conform preambulului, acordul are drept obiect consolidarea și extinderea relațiilor economice care există între Comunitate și Portugalia și asigurarea, în ceea ce privește condițiile echitabile de concurență, dezvoltarea armonioasă a schimburilor comerciale cu scopul de a contribui la opera de construcție europeană. În acest scop, părțile contractante au hotărât să elimine progresiv obstacolele cu privire la aspectele esențiale ale schimburilor lor comerciale, în conformitate cu dispozițiile Acordului general pentru tarife și comerț (GATT) privind instituirea zonelor de liber schimb.

11 În sensul articolului XXIV alineatul 8, din acest acord general, este necesar să se înțeleagă prin zonă de liber schimb „un grup de două sau mai multe teritorii vamale între care drepturile vamale și celelalte reglementări comerciale restrictive [...] sunt eliminate în ceea ce privește partea esențială a schimburilor comerciale referitoare la produsele provenind din teritoriile constitutive ale zonei de liber schimb”.

12 În vederea obiectivului amintit mai sus, acord vizează o liberalizare a schimburilor de mărfuri între Comunitate și Portugalia. Acordul, conform articolului 2, se aplică, sub rezerva regimurilor speciale prevăzute pentru anumite produse, produselor care provin din Comunitate și din Portugalia și care intră sub incidența capitolelor 25 - 99 din Nomenclatorul de la Bruxelles.

13 În acest cadru, la articolele 3 - 7 din acord se prevede eliminarea drepturilor vamale și a taxelor cu efect echivalent în cadrul schimburilor comerciale între Comunitate și Portugalia. Același principiu se aplică restricțiilor cantitative și măsurilor cu efect echivalent prin articolul 14. Aceste dispoziții sunt completate la articolul 21 prin interzicerea măsurilor și practicilor fiscale de natură discriminatorie și la articolul 22 prin eliminarea tuturor restricțiilor privind plățile aferente schimburilor de mărfuri. De asemenea, acordul include la articolele 26 și 28 anumite norme referitoare la concurență, la ajutoarele publice și la practicile de dumping. În temeiul articolului 32, se instituie un comitet mixt care are sarcina gestionării acordului și care veghează la buna sa punere în aplicare.

14 Dispozițiile din acord referitoare la eliminarea restricțiilor privind schimburile dintre Comunitate și Portugalia sunt concepute astfel încât din mai multe puncte de vedere sunt comparabile cu cele din Tratatul CEE referitoare la eliminarea restricțiilor impuse comerțului intracomunitar. Societățile Harlequin și Simons au arătat în mod deosebit asemănarea termenilor din articolul 14 alineatul (2) și din articolul 23 din acord, pe de o parte, și cei din articolele 30 și 36 din Tratatul CEE, pe de altă parte.

15 Cu toate acestea, această asemănare de termeni nu este un motiv suficient pentru a transpune în sistemul acordului jurisprudența menționată mai sus care determină, în cadrul Comunității, raportul dintre protejarea drepturilor de proprietate industrială și comercială și normele privind libera circulație a mărfurilor.

16 Domeniul de aplicare a acestei jurisprudențe trebuie să fie apreciată în perspectiva obiectivelor și acțiunilor Comunității astfel cum sunt definite de articolele 2 și 3 din Tratatul CEE. Astfel cum a avut Curtea ocazia să sublinieze în contexte diverse, tratatul urmărește fuziunea piețelor naționale într-o piață unică având caracteristicile unei piețe interne prin instituirea unei piețe comune și prin apropierea progresivă a politicilor economice ale statelor membre.

17 Având în vedere aceste obiective, Curtea a interpretat, mai ales în Hotărârea sa din 22 iunie 1976 (Terrapin, 119/75, Recueil p. 1039), articolele 30 și 36 din tratat în sensul că protejarea teritorială care rezultă din legile naționale în privința proprietății industriale și comerciale nu poate avea drept efect legitimizarea izolării piețelor naționale și compartimentarea artificială a piețelor și că, prin urmare, titularul unui drept de proprietate industrială sau comercială protejat prin legislația unui stat membru nu poate invoca această legislație pentru a se opune importului unui produs care a fost introdus legal pe piața unui alt stat membru de către titular sau cu consimțământul acestuia.

18 Considerațiile care au condus la această interpretare a articolelor 30 și 36 din tratat nu se regăsesc în cadrul relațiilor dintre Comunitate și Portugalia astfel cum au fost definite de acord. Analiza acordului permite să se constate că dispozițiile acestuia, chiar dacă instituie eliminarea necondiționată a anumitor restricții în ceea ce privește schimburile dintre Comunitate și Portugalia, precum restricțiile cantitative și măsurile cu efect echivalent, nu au aceeași finalitate ca Tratatul CEE, deoarece acesta vizează, așa cum s-a spus, formarea unei piețe unice, având condiții cât mai apropiate posibil de cele ale unei piețe interne.

19 Rezultă că, în cadrul acordului, restricțiile impuse schimburilor de mărfuri se pot considera justificate prin motive de protejare a proprietății industriale și comerciale în situația în care justificarea lor nu se poate admite în interiorul Comunității.

20 În speță, o astfel de distincție se impune cu atât mai mult cu cât instrumentele, de care dispune Comunitatea pentru a ajunge, interiorul pieței comune, la aplicarea uniformă a dreptului comunitar și la abolirea progresivă a diferențelor juridice, nu au un echivalent în cadrul relațiilor dintre Comunitate și Portugalia.

21 Din cele precedente rezultă că o interdicție privind importarea în Comunitate a unui produs provenind din Portugalia, bazată pe protejarea dreptului de autor, se justifică în cadrul regimului de liber schimb instituit prin acord, în temeiul articolului 23, prima teză. Constatările făcute de instanța națională nu evidențiază niciun element care să permită calificarea exercitării dreptului de autor, într-un caz similar celui în cauză, drept un mijloc de discriminare arbitrară sau de restricționare mascată a comerțului în sensul celei de a doua teze din același articol.

22 Din aceste motive, este necesar să se răspundă la primele două întrebări că exercitarea drepturilor de autor protejate de legislația unui stat membru, de către titular sau deținătorii de drepturi împotriva importării și comercializării de discuri fonografice fabricate și puse în circulație legal în Republica Portugheză de către deținătorii de licență din partea titularului, este justificată prin motive de protejare a proprietății industriale și comerciale în sensul articolului 23 din acord și nu constituie, deci, o restricție în ceea ce privește schimburile dintre Comunitate și Portugalia interzisă prin articolul 14 alineatul (2), din acord. O astfel de exercitare nu constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau o restricție mascată în cadrul comerțului dintre Comunitate și Portugalia.

23 Având în vedere răspunsurile la primele două întrebări, nu este necesar să se răspundă celei de-a treia și celei de-a patra întrebări.

Cu privire la cheltuielile de judecată

24 Cheltuielile efectuate de Guvernul Regatului Unit, de Guvernul Republicii Federale Germania, de Guvernul Regatului Danemarcei, de Guvernul Republicii Franceze, de Guvernul Regatului Țărilor de Jos și de Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea care i-a fost adresată de Court of Appeal, prin Ordonanța din 15 mai 1980, declară:

Exercitarea drepturilor de autor protejate de legislația unui stat membru, de către titular sau deținătorii de drepturi împotriva importării și comercializării de discuri fonografice fabricate și puse în circulație legal în Republica Portugheză de către deținătorii de licență din partea titularului, este justificată prin motive de protejare a proprietății industriale și comerciale în sensul articolului 23 din Acordul între Comunitatea Economică Europeană și Republica Portugheză din 22 iulie 1972 (JO L 301, p. 165) și nu constituie, deci, o restricție în ceea ce privește schimburile interzisă prin articolul 14 alineatul (2), din același acord. O astfel de exercitare nu constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau o restricție mascată în cadrul comerțului dintre Comunitate și Portugalia în sensul aceluiași articol 23.

Mertens de Wilmars

Bosco

Touffait

Due

Pescatore

Mackenzie Stuart

O'Keeffe

Koopmans

Everling

Chloros

Grévisse

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 9 februarie 1982.

Grefier:

Președinte:

A. Van Houtte

J. Mertens de Wilmars